

Twee keizerspinguïns in de dierentuin van Hamburg. FOTO DPA

Ijsverlies op Zuidpool schaadt keizerspinguïn

Bedreigd | Het aantal keizerspinguïns is in korte tijd met 10 procent gedaald. 'Klimaatverandering een halt toeroepen is de enige manier om de populatie in stand te houden.'

Renée de Coninck
redactie duurzaamheid&economie

Met grote vaart schiet een groepje keizerspinguïns de ijsskoude Antarctische Oceaan uit. Ze zweven even door de lucht en belanden daarna, plof, op hun buik op het ijs. Daar glijden ze nog een stukje door, waarna ze rustig opkrabbelen en verder waggelen.

"Ze hebben vleugels, maar kunnen niet vliegen", klinkt de stem van Morgan Freeman tijdens het tafereel. "Het zijn vogels, maar ze denken dat ze een vis zijn."

Het is een scène uit een trailer voor de Oscar-winnende documentaire *March of the Penguins*. De film laat de tocht zien die keizerspinguïns op Antarctica afleggen om te gaan broeden. In een lange rij 'marcheren' de dieren vanaf de zee ieder jaar het uitgestrekte ijs op. Daar daalt de temperatuur tot wel min 40 graden Celsius en waait een ijsskoude wind. Het is een 'bijna onmogelijke reis', volgens voice-over Freeman. Naar een plek 'met zulke extreme omstandigheden, dat er geen ander leven mogelijk is'.

Juist daar 'vindt liefde een weg', vervolgt hij. Op dat moment verschijnen de pasgeboren pinguïnkuisen in beeld. De pluizige bolletjes kruipen piepend onder de voeten van hun ouders vandaan.

De documentaire van regisseur Luc Jacquet komt uit 2005. Inmiddels zijn de kaarten anders geschud.

Keizerspinguïns hebben door de opwarming van de aarde steeds meer moeite om te overleven. De populatie op Antarctica daalde de afgelopen jaren zelfs zo hard, dat de soort de status 'bedreigd' heeft gekregen van de Internationale unie voor natuurbehoud (IUCN), en nu op de Rode Lijst staat.

Satellietbeelden laten volgens de organisatie zien dat de populatie tussen 2009 en 2018 met 10 procent is gedaald. Dat zijn 20.000 volwassen pinguïns. De voorspelling van IUCN is dat de populatie tegen 2080 is gehalveerd.

Deze achteruitgang treft een dier dat voor veel mensen hét symbool van Antarctica is. De documentaire *March of the Penguins* maakte al een filmster van het dier. De hitfilm *Happy Feet*, over een geanimeerde tapdansende keizerspinguïn, deed daar in 2006 nog een schepje bovenop.

Maar het is niet de filmcarrière van deze zwart-witte vogels die ze iconisch maakt, zegt Maarten Loonen, poolonderzoeker en pinguïnxpert aan de Rijksuniversiteit Groningen. "Het is ongelooflijk wat de

keizerspinguïn allemaal presteert. Het is een recordhouder op allerlei vlakken. Het is de grootste van alle pinguïns, hij kan het diepste duiken, en het snelste zwemmen."

Maar het allerbijzonderste is misschien toch wel die enorme kou die hij ieder jaar weer succesvol weet te trotseren, zegt Loonen. "Om de ijzige wind te overleven gaat de kolonie dan heel dicht bij elkaar staan, zo houden ze elkaar warm."

De keizerspinguïn is zo goed aangepast aan het ijs dat-ie er zelfs afhankelijk van is, vertelt hij. En dat is nu precies het probleem. Door smeltend en afbrekend zee-ijs de afgelopen jaren drijven keizerspinguïnkolonies en hun jongen tijdens het broedseizoen de zee op. De pinguïnkuisen hebben nog geen donsveren en kunnen op dat moment niet terug naar land zwemmen. Dus vriezen ze dood.

Wat nu? "Klimaatverandering een halt toeroepen is de enige manier om de populatie in stand te houden", zegt onderzoeker Sander van Anandel van IUCN. De dreigende uitsterving van keizerspinguïns staat niet op zichzelf, benadrukt hij. Het laat zien hoe het Zuidpoolgebied verandert door de opwarming van de aarde.

De huidige Rode Lijst vormt geen compleet beeld van hoe het er op Antarctica voorstaat. Naar sommige diersoorten is namelijk al een tijd geen onderzoek meer gedaan. Dat gebeurt alleen als er partijen zijn die dat onderzoek willen financieren, legt Van Anandel uit. "De laatste keer dat de Rode-Lijststatus van de keizerspinguïn is beoordeeld, was in 2019. Dat is nog relatief recent."

Het Wereld Natuur Fonds is een financier van het nieuwe onderzoek naar keizerspinguïns. Dat pleit er nu voor dat het dier wordt aangewezen als een speciaal beschermde soort onder het Antarctisch Verdrag.

Meer bedreigde dieren

De keizerspinguïn is niet de enige diersoort op Antarctica die het moeilijk heeft. De Antarctische pelsrob staat nu ook op de Rode Lijst als 'bedreigd' en de zuidelijke zeoolifant wordt vanaf nu aangemerkt als 'kwetsbaar'. Dat een soort op de Rode Lijst van de IUCN staat, is een indicatie dat het niet goed gaat met het dier. Het heeft geen juridische gevolgen, legt Van Anandel uit, maar kan wel helpen. "Landen en organisaties kunnen beleid maken en actie ondernemen op basis van de lijst."